

ANALYSE VAN DE STAATSUITGAVEN EN -INKOMSTEN

Studiedienst ACV Voeding en Diensten

03-05-2024

Deze studie toont aan dat werkloosheid en milieu-uitgaven slechts een uiterst beperkte impact hebben op de overheidsbegroting of op de sociale zekerheid. De uitgaven voor steun aan bedrijven zoals de loonsubsidies of de taxshift vertegenwoordigen daarentegen een aanzienlijke kost die zwaar weegt op de begrotingen en de schuld. Samen zijn ze goed voor een bedrag dat overeenkomt met het Belgische overheidstekort van 2024.

De studiedienst van ACV Voeding en Diensten heeft de staatsuitgaven en -inkomsten onder de loep genomen. Gegevens van de Nationale Bank van België en van de OESO dienden daarvoor als basis. De studiedienst combineerde ook verschillende schattingen van gedeerde overheidsinkomsten ten gevolge van maatregelen zoals de taxshift of loonsubsidies. Die gegevens komen van het Federaal Planbureau en de KU Leuven.

Je vindt alle gegevens in de tabellen die een ruim overzicht schetsen van de situatie van de Belgische openbare financiën (zie Excelbestand).

1. Methodologie:

a. Overheidsuitgaven

De overheidsuitgaven worden uitgedrukt in bedragen (euro) om hun respectievelijke omvang weer te geven. Maar wanneer we de bedragen willen vergelijken in de tijd, moeten we ze weergeven in verhouding tot het BBP. Enkel zo is de vergelijking relevant. Over de periode 2010-2022 steeg het BBP met 52%. Over de periode 2019-2022 steeg het BBP met 16%.

b. Hoe worden de gedeerde inkomsten ten gevolge van de taxshift berekend?

We baseren ons op de studie van de KU Leuven die de directe kost van de taxshift voor de overheidsfinanciën raamt op 8,9 miljard EUR in 2018¹. Die studie schat de positieve terugverdieneffecten voor de overheidsbegroting op 1,3 miljard EUR. Oftewel een nettokost van 7,6 miljard EUR in 2018, dat is 1,6% van het BBP. Vanaf 2018 extrapoleren we dat bedrag in verhouding tot de evolutie van het BBP.

c. Hoe worden de bedragen berekend van de loonsubsidies aan de werkgevers?

De bedragen worden gewoon overgenomen uit de cijfers die het Federaal Planbureau publiceert. Het totaal van alle loonsubsidies berekend door het Federaal Planbureau bedraagt 22,6 miljard in 2024. Van dat bedrag worden enerzijds de verlagingen van patronale bijdragen afgetrokken die verband houden met de taxshift en die hierboven al meegeteld werden. Anderzijds worden ook loonsubsidies afgetrokken zoals dienstencheques, subsidies voor loonharmonisering en subsidies voor maatwerkbedrijven. Die subsidies zijn immers vooral bedoeld om de inkomsten van werknemers te subsidiëren. De loonsubsidies voor de werkgevers, andere dan de taxshift, kosten op die manier 1,4 miljard in 2024.

¹ Capéau, B., Decoster, A., Maes, S., & Vanheukelom, T. (2018). Betaalt de taxshift zichzelf terug?. Leuvense Economische Standpunten, 2018(18), 1-9.

2. Resultaten

Dit zijn onze voornaamste resultaten, gebaseerd op de databanken van de OESO, de NBB, het Federaal Planbureau en de studie van de KU Leuven:

- In 2024 bedraagt het **Belgische overheidstekort** 21,5 miljard EUR (volgens het Federaal Agentschap van de Schuld). De inkomsten die de staatskas dit jaar zal mislopen door de **taxshift** zullen echter 10 miljard bedragen (terugverdieneffecten meegerekend) en de gederfde inkomsten door **andere loonsubsidies** die rechtstreeks ten goede komen aan de werkgevers, worden geschat op 11,4 miljard euro. Dat zijn dus 21,4 miljard euro inkomsten die we mislopen, oftewel min of meer het jaarlijkse overheidstekort.
- In 2024 bedraagt de **totale Belgische schuld** 523 miljard EUR (volgens het Federaal Agentschap van de Schuld). Het is echter zo dat sinds 2005 **de steunmaatregelen aan bedrijven** (taxshift en andere loonsubsidies) in totaal 263 miljard gekost hebben.
- In 2022 bedragen de **interessen die België betaalt** aan de banken en aan andere kredietverstrekkers **9,2 miljard**. In 2010 was dat 13,5 miljard (-32%). België betaalde dus steeds minder interesten omdat de interestvoeten laag waren. Volgens de NBB zouden de stijgende interestvoeten op korte termijn niet voor problemen moeten zorgen, maar wel als de interestvoeten over een aantal jaar nog altijd stijgen.
- In 2022 (meest recente gegevens) bedroeg de kost van de post '**werkloosheid**' 6 miljard EUR. Dat is hetzelfde niveau als in 2018 en 2019. Die post neemt onafgebroken af sinds 2013, toen 9,4 miljard. Een gedeelte van die kost werd overgedragen naar de rubriek 'sociale zekerheid - invaliditeit' (bv. ten gevolge van de daling van de SWT's). Van die 6 miljard heeft slechts ongeveer 2 miljard betrekking op **langdurig werklozen**, de rest heeft betrekking op SWT, tijdelijke werkloosheid, werkloosheid van korte duur enz.
- In 2022 bedraagt de kost van de post '**milieu-uitgaven**' 6,8 miljard. In 2012 bedroeg die kost al 6 miljard. Die uitgaven stegen dus niet veel (+13%), terwijl ecologie vaak als een prioriteit wordt voorgesteld.